

“Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeja ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam

Labās prakses piemēri Latvijā,

2022. gada pārskats

Labās prakses piemēru pārskatā ir iekļautas valsts, pašvaldību, izglītības iestāžu un NVO iniciatīvas, kas atspoguļo “Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeju ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam.

Saturs

Valsts un pašvaldību iniciatīvas

4

Projekti, kas raksturo pārmaiņas izglītībā

17

NVO, iedzīvotāju un uzņēmumu iniciatīvas

24

Bērniem un jauniešiem

37

Komunikācijas pasākumi

41

1

Valsts un
pašvaldību
iniciatīvas

“Jaunā Eiropas Bauhaus” Latvijas kontaktpunkts Latvijas Arhitektu savienībā

No 2022. gada februāra ar Kultūras ministrijas mandātu un finansējumu Latvijas Arhitektu savienībā darbojas “Jaunā Eiropas Bauhaus” Latvijas kontaktpunkts, kas ir izveidots, lai stimulētu tīklošanos, sadarbošanos un piedalīšanos “Jaunā Eiropas Bauhaus” iniciatīvās, finansējuma un tehniskā atbalsta konkursos.

“Jaunais Eiropas Bauhaus” savieno dizainu, ilgtspēju, pieejamību un investīcijas, lai sasniegtu Eiropas zaļā kursa mērķus. Ikviens – arhitekti, urbānisti, dizaineri, projektu attīstītāji, ražotāji, pētnieki, izglītības iestādes, valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas, reģioni, pilsētas, ciemati – ir aicināti iesaistīties vides, ekonomikas un kultūras stratēģiskajā iniciatīvā.

Eiropas zaļais kurss ir valstu, pašvaldību un visas sabiedrības kopīgais ceļš uz klimatneitralitāti, kā arī jauns ekonomikas un pārvaldības modelis. Eiropas zaļā kursa tēmas ir: tīra enerģija, energoefektivitāte, vieda mobilitāte, piesārņojuma likvidēšana, tīra pārtika un bioloģiskā daudzveidība.

→ [Noskaties video par Eiropas zaļo kursu](#)

Informāciju par “Jaunā Eiropas Bauhaus” aktuālajām iniciatīvām var saņemt Latvijas Arhitektu savienības mājaslapā un sociālajos tīklos, kā arī oficiālajā “Jaunā Eiropas Bauhaus” vietnē:

→ [“Jaunā Eiropas Bauhaus” oficiālā vietne](#)

Kādi projekti raksturo “Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeju?

Skaisti – estētiski pievilcīgi, mākslas un kultūras iedvesmoti, ar arhitektūras un dizaina komponenti, atbilstoši sabiedrības vajadzībām. Tādi, kas uzlabo ne vien funkcionalitāti, bet arī pieredzes kvalitāti.

Ilgspējīgi – apritīgi, samazina piesārņojumu un ir harmonijā ar dabu, vidi un planētu.

Iekļaujoši – veicina dažādu kultūru, nozaru, dzimumu un vecumu savstarpējo dialogu.

Iepazīsties ar “Jaunā Eiropas Bauhaus” principu skaidrojumu dokumentā “NEB Compass”:

→ [Lejuplādē “NEB Compass”](#)

Cēsu novada pašvaldība – oficiālais “Jaunā Eiropas Bauhaus” draugs

No 2022. gada reģioniem, pilsētām, ciematiem un uzņēmumiem ir iespēja kļūt par oficiālo “Jaunā Eiropas Bauhaus” draugu, paužot apņēmību atbalstīt ilgtspējīgu kopienu un vides veidošanu kā vadošajiem sarunu partneriem un projektu atbalstītājiem.

→ [Visi “Jaunā Eiropas Bauhaus” draugi](#)

Radošais un digitālais kvartāls “Rainis” Cēsīs

Savienojot pilsētas attīstības mērķus ar vietējām kultūras, izglītības, inovāciju un NVO iniciatīvām, degradēta postindustriāla teritorija Cēsu centrā pārtop par radošo un digitālo tehnoloģiju centru. Projekts ieguvis tehnisko atbalstu “Jaunā Eiropas Bauhaus” konkursā, kas ļaus piesaistīt ekspertus ilgtspējīgai teritorijas transformācijai.

Visi tehniskās palīdzības konkursā maza un vidēja izmēra pašvaldībām “Support to New European Bauhaus Local Initiatives” atbalstītie projekti:

→ [Noskaties video, lai iepazītos ar radošā un digitālā kvartāla vīziju](#)

Liepāja – “CrAFt” pilsēta

Piedaloties “Jaunā Eiropas Bauhaus” konkursā, Liepāja kļuvusi par vienu no 60 platformas “CrAFt” (*Creating Actionable Futures*) pilsētām, kas pārņems Amsterdamas, Boloņas un Prāgas pieredzi pilsētu attīstības pārvaldē, lai kļūtu par paraugu citām pilsētām. 2021. gadā, salīdzinot ar 2006. gadu, Liepājai bija izdevies samazināt ogļskābās gāzes izmešu daudzumu par 46%. Liepājā ir lielākais renovēto dzīvojamo māju un iestāžu skaits Latvijā. Pilsēta aktīvi izglīto iedzīvotājus, ir pārgājusi uz LED apgaismojumu ielās un izglītības iestādēs, un ir arī viena no simts misijas “100 Climate-Neutral and Smart Cities by 2030” pilsētām, kas līdz 2030. gadam ir apņēmusies sasniegt klimatneitralitāti.

→ [60 platformas “CrAFt” pilsētas](#)

→ [100 klimatneitrālas pilsētas](#)

Gājēju un velosatiksmes zona Jūrmalas parkā Liepājā. Foto – Liepājas pilsētas pašvaldība

Bijusī militārā bāze “Zeltiņi” Alūksnē

Alūksnes novada pašvaldības īstenotais projekts “Militārā mantojuma pozicionēšana padomju armijas raķešu bāzē Zeltiņos” ieguvis tehnisko atbalstu “Jaunā Eiropas Bauhaus” konkursā. Tas paredz starptautisku ekspertu piesaisti teritorijas attīstības plāna izstrādei ar mērķi izveidot kompleksu apsaimniekošanas risinājumu un iekļaut rīcības, kā saglabāt militāro mantojumu un radīt tūrismam un uzņēmējdarbībai piemērotu infrastruktūru, transformējot degradētu teritoriju un popularizējot aukstā kara vēsturi skaidrojošas liecības un notikumus Latvijas vēsturē.

**Intervija ar projekta īstenotājiem un
“Jaunā Eiropas Bauhaus” ekspertiem:**

→ [Noskaties video](#)

**Visi tehniskās palīdzības konkursā maza
un vidēja izmēra pašvaldībām “Support
to New European Bauhaus Local
Initiatives” atbalstītie projekti:**

→ [Atbalstītie projekti](#)

“Jaunā Eiropas Bauhaus” starptautiskie eksperti kopā ar projekta īstenotājiem Zeltiņos 2023. gada 12. janvārī.
Foto – Alūksnes novada pašvaldība

Moduļu koka dzīvojamās ēkas projekts Latvijas pilsētām un reģioniem

Pēc Ekonomikas ministrijas pasūtījuma tapis projekts, kas reaģē uz akūto nepieciešamību būvēt energoefektīvas, ekonomiskas un ērtas daudzdzīvokļu mājas. Koka moduļu ēkas projekts pieejams brīvai lejupielādei Būvniecības informācijas sistēmā (BIS) pašvaldībām un citiem projektu attīstītājiem. Plānojumā arhitektoniskās koncepcijas un arhitektūras daļas autori "RUUME arhitekti" īpašu uzmanību pievēršu plašu dzīvojamo telpu un balkonu projektēšanai, lai veidotu ciešāku saikni ar ārtelpu. 2021. gadā izstrādātā koncepcija ir pilotprojekts, ko, kā norādīja Latvijas Arhitektūras gada balvas 2022. gada atlases žūrijas komisijas eksperti, nepieciešams pārskatīt aktuālo būvniecības izmaksu un enerģijas krīzes kontekstā.

→ [Projekta dokumentācija lejupielādei Būvniecības informācijas sistēmā](#)

No moduļiem veidotas koka daudzdzīvokļu ēkas pilotprojekts. Vizualizācija – "RUUME arhitekti"

Vadlīnijas apritīgai būvniecībai

Uz Eiropas Komisijas dokumenta “Aprites ekonomika – ēku projektēšanas principi” pamata sagatavotās vadlīnijas piedāvā Rīgas un Latvijas kontekstam atbilstošus piemērus un ieteikumus, lai sniegtu zināšanas un praktisku atbalstu aprites ekonomikas principos balstītu ēku būvniecībā, uzturēšanā, renovācijā un nojaukšanā, kā arī būvniecības procesu pārvaldībā. Vadlīnijas pēc “Rīgas enerģētikas aģentūras” (REA) pasūtījuma sagatavoja “NOMAD architects” sadarbībā ar Aivaru Vilgotu (“Oslo tre”), Miķeli Putrāmu (“MADE arhitekti”), Ievu Kalniņu (REA) un citiem iestāžu un uzņēmumu speciālistiem. Pēc REA pasūtījuma sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti “NOMAD architects” veikuši arī priekšizpēti apritīgai renovācijai ēkai Rīgā, Ziepju ielā 11, lai to pārvērstu mājokļos daudzbērnu ģimenēm.

→ [Vadlīnijas lejupielādei](#)

→ [Ēkas Ziepju ielā 11 priekšizpēte](#)

→ [Citi REA projekti, tai skaitā “Remontlietu un būvmateriālu maiņas punkta koncepcija”](#)

Priekšizpētes dokuments apritīgai 1970. gadā celtas ēkas renovācijai Rīgā, Ziepju ielā 11.
Attēls – “NOMAD architects”

Starptautiska apaļo koka logu restaurācijas darbnīca 2022. gada 10.–14. oktobrī. Foto – Kuldīgas novada pašvaldība

Kuldīgas Restaurācijas centrs

Kuldīgas Restaurācijas centrs ir izveidots 2010. gadā pēc Kuldīgas novada pašvaldības iniciatīvas un darbojas kā pilnībā aprīkota restaurācijas darbnīca un mantojuma atjaunošanas izglītības telpa. Sniedzot konsultācijas, veicot vēsturisko ēku un būvdetaļu izpēti un organizējot restaurācijas darbnīcas profesionāļiem un iedzīvotājiem, restaurācijas centrs darbojas kā praktisks rīks, lai nodrošinātu Kuldīgas vecpilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma autentiskuma saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Centra veiksmīgās darbības rezultāts ir ne tikai par publiskajiem līdzekļiem atjaunotas ēkas, bet arī uzņēmēju gatavība sniegt atbilstoša rakstura pakalpojumus un atjaunot vēsturisko mantojumu. 2022. gadā restaurācijas centrā notika starptautiska apaļo koka logu restaurācijas darbnīca, lekcijas, tālāizglītības mācības galdniecības pedagogiem restaurācijas jomā, darbnīcas bērniem un jauniešiem, kā arī ikgadējā atbalsta akcija ēku īpašniekiem, piedāvājot vēsturisko logu apkopi.

→ [Kuldīgas Restaurācijas centra vizītkarte](#)

→ [Noskaties restaurācijas kursu video](#)

Atbalsta centrs “Pērle” Cēsīs

Cēsu “Pērle” ir prasmju un iemaņu apgūšanas vieta bērniem un pieaugušajiem ar funkcionāliem traucējumiem. Ar atvērtu telpu dziedāšanai, kopā sanākšanai, šūšanai, ikdienas darbiem un atpūtai ir radīta holistiska vide, kas saplūst ar apkārtnes ainavu, cilvēkiem, kam tas ir vajadzīgs visvairāk.

Arhitekti – “Ēter” sadarbībā ar “Rīgers”
Pasūtītājs – Cēsu novada pašvaldība
Ēka atvērta sabiedrībai 2022. gadā

“Latvijas Arhitektūras
gada balvas 2022”
ieguvējs. Ieskats ēkā un
intervija ar projekta
autoriem Dagniju Smilgu
un Niklāvu Paegli:

→ [Noskaties video](#)

→ [Projekta apraksts](#)

Atbalsta centrs "Pērle" Cēsīs ir iejūtīgi projektēta jaunbūve cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.
Foto – Pēteris Vīksna

Rīgas cirks

Rīgas cirka pirmās kārtas nodošana ekspluatācijā un atvēršana sabiedrībai ir piemērs, kā pakāpeniski un ekonomiski transformēt morāli un fiziski degradētu, taču arhitektoniski nozīmīgu kultūrtelpu sarežģītā pilsētvides situācijā. Projekta arhitekti “NRJA” izmantojuši atjaunošanas metodi, kas savieno restaurāciju, pārbūvi, energoefektivitātes pasākumus un būvmateriālu pārstrādi citos arhitektūras elementos, kā arī inovāciju jauna pašnesošu CLT paneļu kupola veidolā.

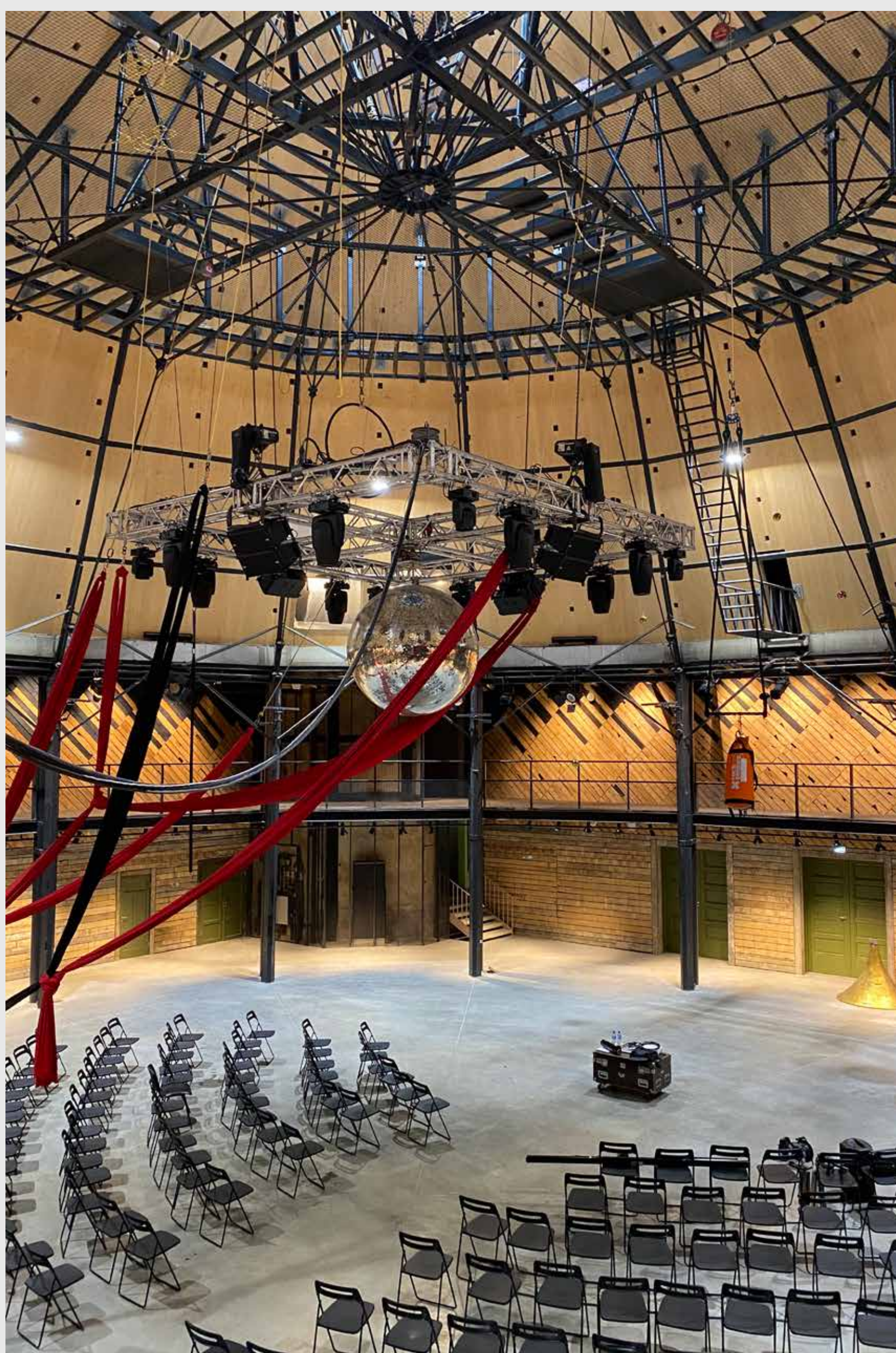
Arhitekti – “NRJA”

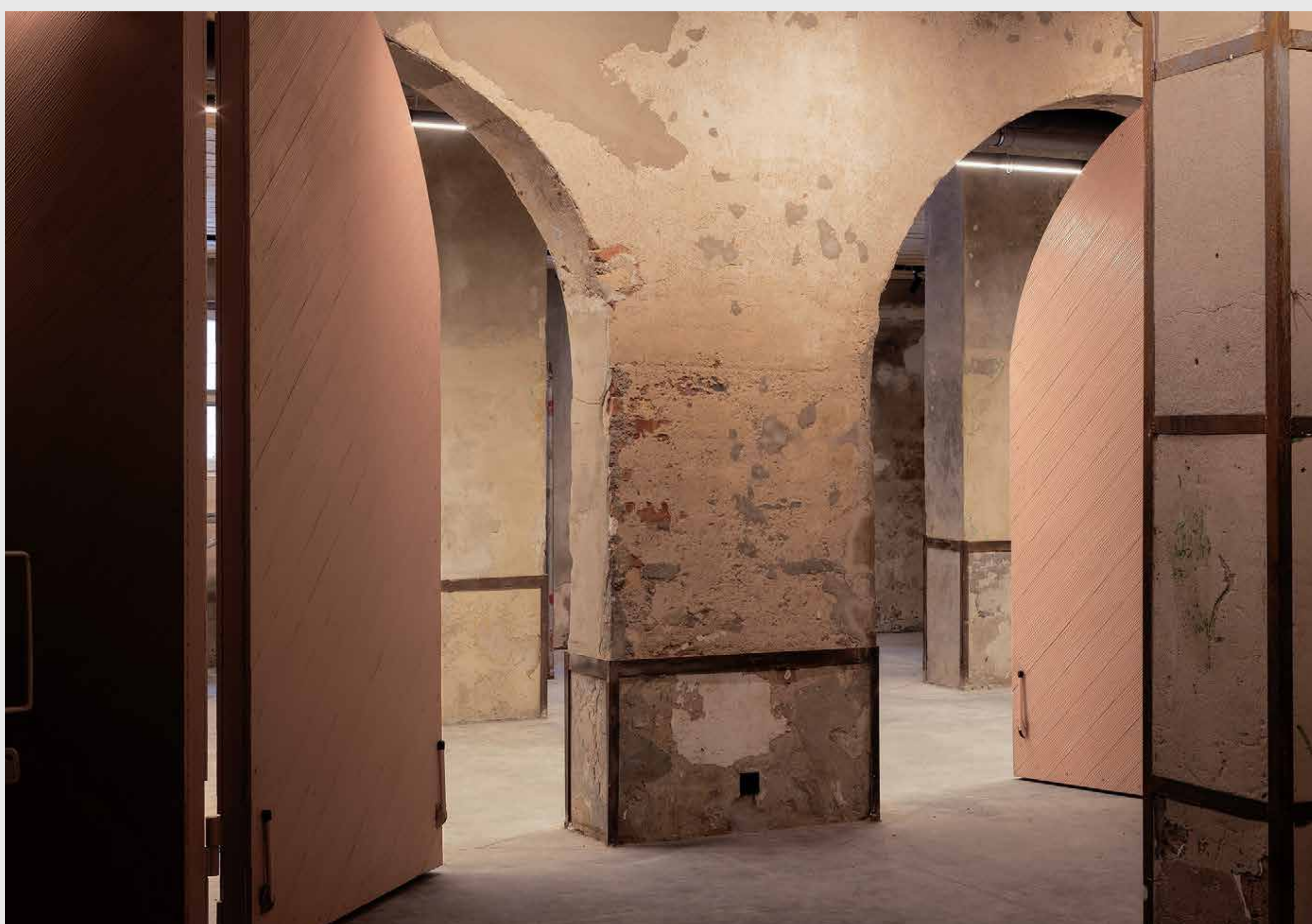
Pasūtītājs – Rīgas cirks

Ēka atvērta sabiedrībai 2022. gadā

→ [Pārbūves vēsture](#)

→ [Informācija par projektu](#)

Rīgas cirka projekts ir piemērs, kā vēsturisko ēku saudzīgi atjaunot pa daļām.
Foto – Vladimirs Svetlovs (ārskats un vārti), Ieva Zibārte

Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzeja programma

Pakāpeniski pētot un sakārtojot vēsturisko ēku, rīkojot līdzdalības darbnīcas un piedāvājot sabiedrībai aktuālu saturu, Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs ilustrē “Jaunā Eiropas Bauhaus” vērtībām atbilstošu sadarbības, kā arī vietu un kopienu transformācijas praksi. Projekts “Asinsrites atjaunošana” kopā ar aktuālo izstāžu programmu ne tikai uzlabo ikdienas darbības, bet arī piedalās nākotnes scenāriju prototipēšanā sabiedrības veselības, ekonomiskās un klimata krīzes kontekstā.

→ mvm.lv

Birojā “Brigita Bula arhitekti” izstrādātais apmeklētāju brīvdabas nodarbību vietas, sagaidīšanas un navigācijas projekts “Asinsrites atjaunošana”. Foto – Reinis Hofmanis

2

Projekti, kas
raksturo pārmaiņas
izglītībā

Cēsu Pluriversitāte

Globālas kopienas veidota skola bez adrese, kas kā platformu izmanto pilsētu, savienojot cilvēku, ģeogrāfiju, dizainu un filozofiju. Ar iziešanu ārpus fiziskās mācību telpas un piedāvāto programmu Cēsu Pluriversitāte raksturo pārmaiņas izglītībā lokālā, nacionālā un globālā kontekstā. Pieaugušo izglītības projekts kopienas stiprināšanai.

**Projekta autori – biedrība “Cēsu mākslas un dizaina izglītības centrs”
Darbojas kopš 2021. gada, projektus īsteno kopš 2019. gada**

→ pluriversity.eu

**Permakultūras projekts “Jume” – viens no
“Jaunā Eiropas Bauhaus” balvas 2022 finālistiem:**

→ [Visi finālisti](#)

**Cēsu Pluriversitāte – viena no “Jaunā Eiropas Bauhaus”
projekta “Transformation of Places of Learning” dalībniecēm:**

→ [Par uzsaukumu “Transformation of Places of Learning”](#)

**Cēsu Pluriversitātes kurators Jānis Ķīnasts par
permakultūras projektu “Jume”:**

→ [Noskaties video](#)

**Cēsu Pluriversitātes pamatlicēji Tīna Alise Drupa un
Jānis Ķīnasts par jaunu mācību programmu veidošanu:**

→ [Noklausies radio ierakstu](#)

**Jānis Ķīnasts par jēdziena “vietrade” ieviešanu Latvijā,
Ruckas muižas dārzu un permakultūru:**

→ [Noklausies radio ierakstu](#)

“Jaunā Eiropas Bauhaus” balvas 2022. gada finālisti āra klasē “Jume”. Foto – Alise Ķīnasta

Ruckas muižas dārzs – viena no Cēsu Pluriversitātes mācību vietām. Foto – Liene Leonoviča

Adatu fabrika Kuldīgā

Kuldīgas vecpilsētas centra teritorijas transformācijas projekts, kura laikā degradēta bijusī ražošanas ēka un slimnīca pārbūvēta par izglītības iestādi. Adatu fabrikas projektā jaunā arhitektūra mērķtiecīgi savienota ar mantojuma atjaunošanu, radot mūsdienīgu mācīšanās vidi un vietu prototipēšanas darbnīcām. Adatu fabrika ir mājvieta jaunai starptautiskai maģistra studiju programmai “Pakalpojumu dizaina stratēģijas un inovācijas” (SDSI).

→ www.sdsi.ma

SDSI studiju programmu īsteno trīs sadarbības partneri – Latvijas Mākslas akadēmija, Lapzemes Universitāte Somijā un Igaunijas Mākslas akadēmija. Asociētā akadēmiskā partnera statusā SDSI īstenošanā piedalās arī Rīgas Ekonomikas augstskola.

Ēkas pārbūves arhitekti – “Zaigas Gailes birojs”
Ēka atvērta sabiedrībai 2022. gadā

**“Latvijas Arhitektūras gada balvas 2022”
finālists. Ieskats ēkas pārtapšanā no fabrikas un
slimnīcas par mācību vidi un intervija ar projekta
arhitekti Zaigu Gaili un Maiju Putniņu-Gaili:**

→ [Projekta apraksts](#)

→ [Noskaties video](#)

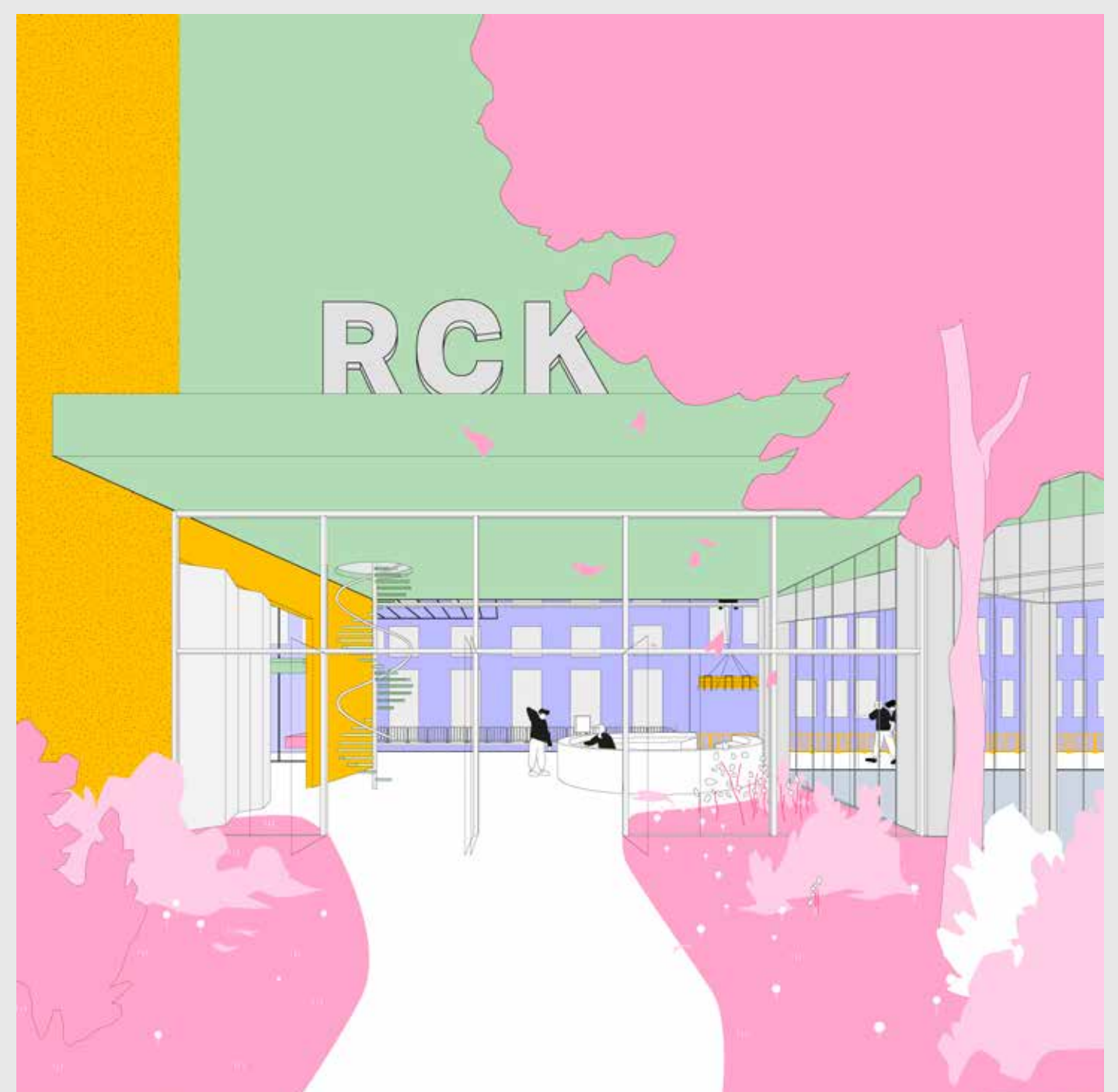
Izglītības un inovāciju funkcijas klātbūtne atdzīvina Kuldīgas vēsturisko centru, piedāvājot pakalpojumu daudzveidību. Foto – Ansis Starks

Rīgas Celtniecības koledžas nākotnes vīzija

Apvienojot intereses un līdzīgus darbības profilus, arhitektu birojs “Sampling” no Latvijas un “Ouest” no Beļģijas piedalījās un ieguva pirmo vietu Rīgas Celtniecības koledžas nākotnes attīstības vīziju konkursā. Iemiesojot ideju par arhitektūras skolu kā būvlaukumu un mācību vidi kā darbnīcu, projekts ilustrē pārmaiņas izglītības saturā un telpā. Būtiska projekta komponente ir skolas ēkas atvēršanās uz nelielā skvēra un Zinātņu akadēmijas pusi, pārvēršot līdz šim novārtā atstāto publisko telpu.

Arhitektūras konkursa projekta autori – “Sampling” un “Ouest”
Pasūtītājs – Rīgas Celtniecības koledža
Konkurss notika 2021. gadā, turpinās darbs pie tehniskā projekta

→ [Projekta apraksts](#)

Rīgas Celtniecības koledža veidota kā darbnīca restaurācijas un būvniecības prasmju apgūšanai. Zīmējumi – “Sampling” un “Ouest”

RISEBA ainavu arhitektūras un urbānisma programma

No 2023. gada augstskola RISEBA arhitektūras maģistriem piedāvā specializēties ainavu arhitektūrā un urbānismā. Arhitektūras programmas specializācija radīta ar mērķi veidot jaunu pilsētvides speciālistu paaudzi, kuru raksturo spēja piedalīties mūsdienu telpisko un sociālo izaicinājumu risināšanā ar starpdisciplināru un pilsoniski aktīvu pieeju. Jaunā programma veidota saskaņā ar Eiropas Ainavu konvencijas pamatnostādņēm, starptautiskiem jomas dokumentiem, “Jaunā Eiropas Bauhaus” vērtībām un Latvijas ainavu arhitekta profesijas standartu.

→ [Programmas apraksts un lektori](#)

Justīnes Kates Hesses 2022. gada maģistra darbs “Bolderājas un Daugavgrīvas kultūras reģenerācija: ūdensmalu reģenerācija un Mīlestības saliņas laipu sistēma”

LMA Laikmetīgās mākslas, dizaina un arhitektūras institūts

2021. gadā Latvijas Mākslas akadēmijā (LMA) dibinātais Laikmetīgās mākslas, dizaina un arhitektūras institūts (LMDA) ir vieta jaunām zinātniskās pētniecības sadarbībām un pētījumiem mākslas, dizaina un arhitektūras jomā.

→ [LMDA apraksts un pētnieki](#)

“BAUA Student Awards”

Baltijas Arhitektu savienību asociācija (BAUA) kopš 2012. gada mērķtiecīgi pievērš uzmanību Baltijas arhitektūras skolu sadarbībai, ik gadu pasniedzot balvas labākajiem arhitektūras skolu diplomdarbiem. Balvas mērķi atbilst “Jaunā Eiropas Bauhaus” garam, rosinot institucionālo sadarbību izglītības jomā, pieredzes apmaiņu, topošo un pieredzējušo arhitektu mijiedarbību, kā arī aktualizē arhitektūras izglītības programmu pilnveidošanas nepieciešamību.

→ balticarchitecture.com/#baua_awards

Džona Hejduka grāmata “Projekts Rīga”

Arhitektūras vēstures un teorijas pārnese praktiskos un starpdisciplināros RISEBA Arhitektūras un dizaina fakultātes mācību projektos.

→ arhiteksti.lv/

**“Latvijas Arhitektūras gada balvas 2022”
finālists. Intervija ar projekta autoriem Igoru
Malovicki, Andri Dzeni, Rūdolfu Daini Šmitu:**

→ [Noskaties video](#)

→ [Projekta apraksts](#)

3

NVO, iedzīvotāju
un uzņēmumu
iniciatīvas

Rīgas iedzīvotāju aktīvisms

Rīgas iedzīvotāju aktivizēšanās pilsētvides jautājumos aizsākās pēc 2008.–2010. gada finanšu un pārvaldes krīzes Latvijā. Arvien pamanāmāka kļuva iedzīvotāju pulcēšanās radošajos kvartālos un teritoriju sakārtošana ar kopienu spēka palīdzību. Kopš tā laika ir dibinātas vairākas biedrības, tai skaitā pilsētvides un mobilitātes jautājumos aktīvā “Pilsēta cilvēkiem” un “Free Riga”, kas saved kopā cilvēkus ar pilsētas tukšajiem īpašumiem. Ir nodibinātas arī Rīgas apkaimju biedrības, ēku īpašnieku biedrības un citas organizācijas, kas aktualizē pilsētvides jautājumus. Izmantojot personisko enerģiju, biedrību spēku un profesionālās prasmes, iedzīvotāji īstenojuši daudzus vides uzlabošanas projektus un kampaņas. Iedzīvotāju aktivitāšu rezultāts bija arī pilsētvides jautājumu iekļaušana 2020. gada Rīgas pašvaldības vēlēšanās kandidējošo partiju programmās un jaunu politiķu nonākšana pilsētas pārvaldē. Tas ir rezultējies ar konkrētiem panākumiem – Rīgā ar pašvaldības atbalstu notiek iedzīvotāju iniciēti labiekārtošanas darbi. 2021. gadā pašvaldībā darbu sāka arī Rīgas Apkaimju iedzīvotāju centra koordinatori.

→ [Rīgas apkaimju alianse](#)

→ [Biedrība “Free Riga”](#)

→ [Biedrība “Pilsēta cilvēkiem”](#)

→ [Rīgas apkaimju koordinatori](#)

“Mēs esam atbildīgi par savu vidi un, tikai rīkojoties, varam to uzlabot,” uzskata arhitekts Oto Ozols, kurš koronavīrusa pandēmijas laikā aktualizēja publiskās telpas jautājumus, sociālajos tīklos publicējot ilustrētas idejas Rīgas pilsētvides sakārtošanai. Attēlā – priekšlikums Aleksandra Čaka ielas cilvēciskošanai

“Sporta pils dārzi” Rīgā

2020. gadā atvērtie “Sporta pils dārzi” ir starptautisku ievēribu guvis Rīgas iedzīvotāju iniciatīvas un pašorganizēšanās projekts, kas īpašu ievēribu ieguva koronavīrusa pandēmijas laikā. Projekts aktualizēja un ar veiksmīgo pastāvēšanu pierādīja nepieciešamību pilsētā atjaunot saikni ar dabu un radīt vietas, kur brīvā dabā pulcēties un nodarboties ar dārzkopību Rīgas centra iedzīvotājiem, pie reizes apzaļumojot un atveseļojot degradētu teritoriju pilsētas vēsturiskajā centrā, kas cietusi vairākkārt – Otrā pasaules kara laikā, radot robu perimetriālajā apbūvē, un mūsdienās, kad tika nojaukta padomju modernisma stilā būvētā hokeja zāle ar nosaukumu “Sporta pils”.

→ sportapilsdarzi.lv

Sporta pils dārzu panākumu pamats ir idejas autores Renātes Lagzdiņas un ainavu arhitektes Ilzes Rukšānes prasme ieraudzīt degradētās teritorijas potenciālu un enerģizēt partnerus un pilsētas dārzniekus vienotā rīdzinieku kopienas projektā.
Foto – Madara Kuplā

Āgenskalna tirgus Rīgā

Iedzīvotāju un uzņēmēju aktīvisma iniciēts vēsturiskā tirgus atjaunošanas projekts, apkaimju attīstības, ēku un kopienu transformācijas piemērs. Projekts savieno dažādas iniciatīvas, tai skaitā ēkas priekšlaukuma atbrīvošanu no auto, apkaimes satikšanās vietas izveidošanu, platformu sabiedrības izglītošanai un kultūrai. Atjaunošanas laikā ēkā nostiprinātas konstrukcijas, uzlabota energoefektivitāte, atjaunotas vēsturiskās vērtības un izveidota programma ēkas efektīvai izmantošanai no rīta līdz vakaram. Projekts ir privātās-publiskās partnerības piemērs, kura īstenošanā piedalās Rīgas pašvaldība, telpu nomnieks un programmas īstenotāji.

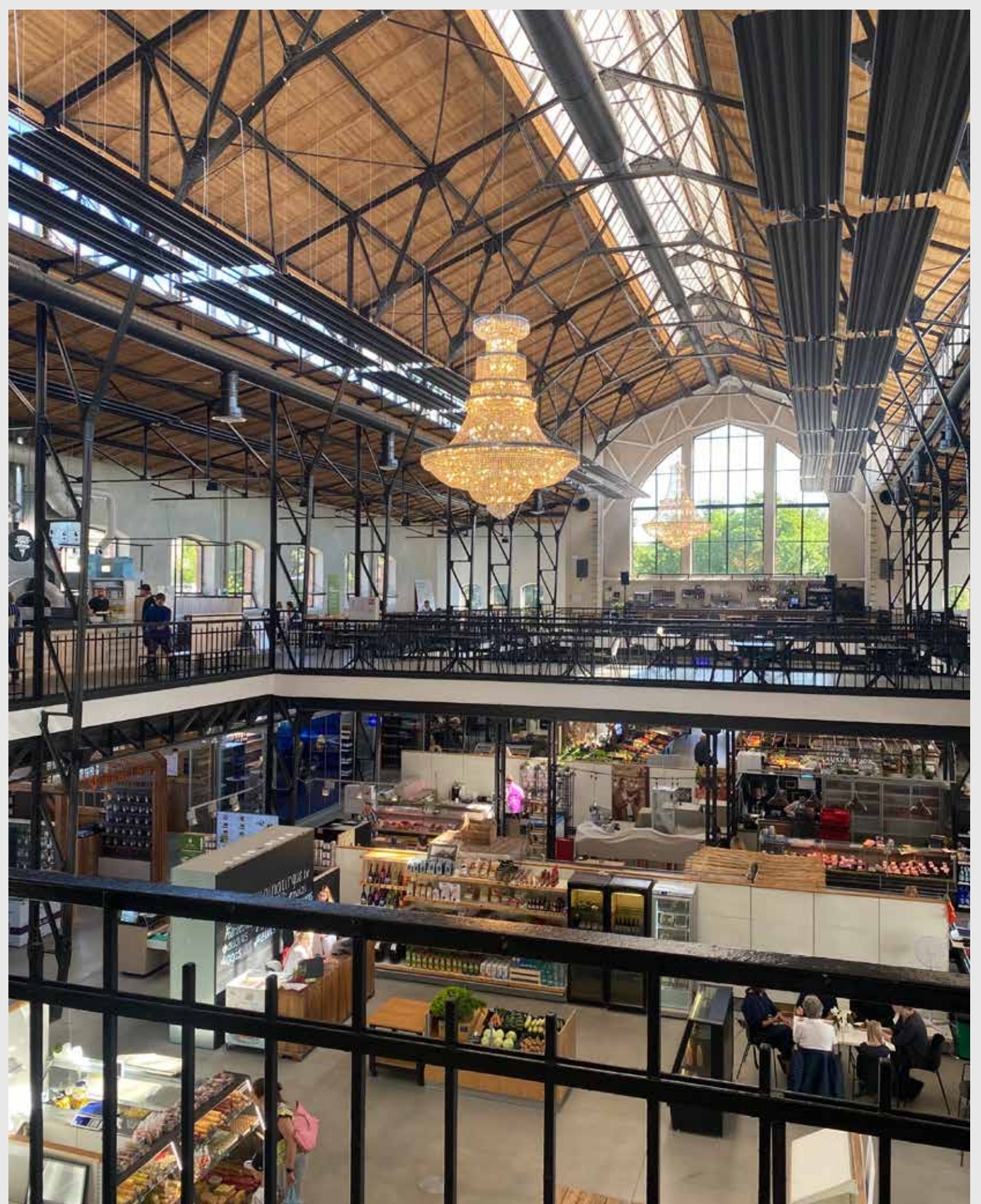
Arhitekti – “Arhitektes Lienas Griezītes studija”

Pasūtītājs – SIA “Kalnciema iela”

Ēka atvērta sabiedrībai 2022. gadā

Ieskats ēkā un intervija ar projekta arhitekti Lieni Griezīti:

- [Noskaties video](#)
- [Tirgus ikdiena, ēdiens, pasākumi un kultūras programma](#)
- [Āgenskalna laukuma projekts](#)

Āgenskalna tirgus ir piemērs, kā pilsētā veidot daudzveidīgas kultūrvietas.
Foto – Ieva Zibārte

Brūzis “Manufaktūra” Juglā

Jauna adrese Juglas apkaimē bijušās “Juglas manufaktūras” teritorijā. Industriālā mantojuma transformācijas piemērs, kurā uzmanība pievērsta atšķirīgajām dažādo laiku būvniecības pieejām un paņēmieniem, tos papildinot ar laikmetīgu uzslāņojumu. Privāta iniciatīva, kas kļuvusi par apkaimes kultūrvietu.

Arhitekti – “Sampling”

Pasūtītājs – SIA “Realto Manufaktūra”

Ēka atvērta sabiedrībai 2022. gadā

**“Latvijas Arhitektūras gada balvas 2022”
ieguvējs. Ieskats ēkā un intervija ar projekta
autoriem Lieni Jākobsoni un Mantentu Devrīntu:**

→ [Noskaties video](#)

→ [Projekta apraksts](#)

Brūža “Manufaktūra” arhitekti prasmīgi raduši atkārtotu pielietojumu būvlaukumā atrastajām lietām un materiāliem. Foto – Madara Kuplā

Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra parks

2022. gada pavasarī Sarkandaugavā uzziēdējušās tulpes plašākai sabiedrībai ļāva uzziēt par Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra (RPNC) parku Tvaika ielā 2, kas ir atvērts ne tikai centra iemītniekiem un apmeklētājiem, bet ikvienam apkaimes iedzīvotājam. Šīs iniciatīvas pirmsākumi meklējami 2014. gadā, kad tika nodibināts RPNC attīstības fonds ar mērķi mazināt sabiedrības aizspriedumus un novecojušus stereotipus par psihiatriskās ārstniecības jomu un mainīt līdzšinējo slēgtas, nožogotas un nepieejamas teritorijas tēlu. Projektam radniecīgas idejas apkaimē īsteno arī Sarkandaugavas Attīstības biedrība.

→ [Noskaties video](#)

Uzņēmuma “Depo” ziedotie un darbinieku stādītie tulpu sīpoli uzziēdējuši Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra parkā. Teritorija pamazām tiek atvērta apkaimēi saskaņā ar “ALPS ainavu darbnīcā” izstrādāto vīziju.

Foto – Kristīne Madjare

“Rīga Last Thursdays”

Projekts, kas pirmo reizi rosinājis neatkarīgo un mazo mākslas galeriju sadarbību, reizi mēnesī vakaros vienlaicīgi atverot durvis apmeklētājiem. Projekts aktualizē NVO sadarbību, mākslas telpu nepieciešamību, atklāj jaunas ēkas, adreses un apkaimes, piemēram, kultūras telpu “Smilga” Latvijas modernisma meistara Modra Ģelža projektētajā bijušajā komponistu namā Pārdaugavā.

→ rigalastthursdays.com/lv

Starptautiskais laikmetīgās mākslas festivāls “Survival Kit”

Rīgā 2009. gadā iedibināts festivāls, kas radās kā reakcija uz globālo ekonomisko krīzi un joprojām rosina domāt par izdzīvošanas stratēģijām. Kā norises vietu katru gadu festivāls izmanto tukšās vai nesen pamestās ēkas, gan atverot tās sabiedrībai, gan aktualizējot tālāko izmantošanu.

→ lcca.lv/lv/survival-kit/

Laubes nams Āgenskalnā

Latvijas arhitektūras meistara, mācībspēka, teorētiķa un Latvijas Arhitektu savienības pirmā vadītāja Eižena Laubes privātmājas atdzimšanas projekts, ko īsteno vietējais sertificētas dabīgās kosmētikas zīmols “Madara Cosmetics”. Ēka ir atvērta telpa uzņēmuma vērtību reprezentācijai un apkaimes iedzīvotājiem, piederības un identitātes stiprināšanai.

→ laubesnams.lv/lv/

“Savvaļa” Drustos

“Savvaļa” ir mākslinieka Andra Eglīša lauku īpašums, kurā kopš 2018. gada tiek īstenota biedrības “Savā vaļā” programma – brīvdabas mākslas izstāde. 2022. gadā brīvdabas instalācijas papildināja izstāžu paviljons “Pelēkais kubs”, kura idejas autori ir Andris Eglītis, “Mailitis Architects” un Oskars Poikāns. Būvējot kubu, ievērots materiālu apritīgums. Ēkas fasādes pelēkie dēļi nāk no apkārtnē nevajadzīgajiem šķūņiem, bet koka odere izbūvēta no CLT. Ēkas nesošajā konstrukcijā starp ādu un oderi izvietotas trepes uz skatu terasi. “Savvaļas” programma notiek dialogā un sadarbībā ar Smiltenes novada pašvaldību, kaimiņos esošo Gatartas pansionātu un grupu māju “Kārkli”, kā arī apkārtnes iedzīvotājiem un brīvprātīgajiem.

→ savvala.lv

Arhitektu sarunas brīvā dabā 2021. gadā. Foto – Elīza Elizabete Ramza

Izstāžu paviljons "Pelēkais kubs" būvēts saskaņā ar materiālu apritīguma principiem. Foto – Filips Smits

"Savaļas" kopienas pulcēšanās vieta "Bāze". Foto – Reinis Hofmanis

Pāvilostas mākslinieku rezidence PAiR

“VV Foundation” atvērtā mākslinieku rezidence PAiR iedevusi jaunu elpu pamestai vietai piejūras mazpilsētas centrā. 1901. gadā celtā koka un ķieģeļu māja, kas ilgu laiku kalpojusi ambulances vajadzībām, tagad kļuvusi par mājvietu galerijai, mākslinieku naktsmītnēm, aušanas darbnīcai, virtuvei, koplietošanas telpām un mākslas grāmatnīcai. Ēku ieskauj neliels parks un rezidences izveidotais kopienas dārzs ar siltumnīcu un kopā sanākšanas vietu. Ar PAiR darbību ir iedzīvināta lokāli svarīga vieta un izveidots pašvaldības un NVO sadarbības modelis, kur pašvaldība turpina būt ēku īpašnieks, bet NVO – atjaunotājs un programmas īstenotājs.

→ pair.lv/lv/

Mākslinieku rezidence PAiR veidota kā ikvienam atvērts kopienas mākslas nams ar dārzu. Foto – Sintija Gadīga

Iedzīvotāju un uzņēmēju aktīvisms Aizputē

Aizpute ir mazpilsētas iedzīvotāju aktīvisma piemērs, kura rezultātā pilsētā tiek atjaunots un transformēts vēsturiskais arhitektūras mantojums no dzīvojamajām mājām līdz ražošanas kompleksiem. Logu un durvju furnitūras rūpnīca “Kurzemes atslēga”, rezidenču centrs “Serde”, kultūrvieta “Lapka Hemp”, “Aizputes vīna darītava”, “Aizputes panda” – tie ir tikai daži no projektiem, ko īstenojušas iedzīvotāju izveidotās biedrības un uzņēmumi.

→ visitaizpute.lv/lv/places/see/

Rūpnīcas “Kurzemes atslēga” kluba vietējo mākslinieku veidotā vide piedāvā atklāt autentisku 1970.–1980. gadu interjeru, kam 2022. gadā piešķirts kultūras mantojuma pieminekļa statuss. Foto – Ieva Zibārte

Atmodas dārzs Liepājā

Koka paviljons un dārzs pasākumiem un ēdināšanas pakalpojumiem degradētas bijušās Karostas ēkas pagalmā. Teritorijas labiekārtošana un iedzīvināšana kā pirmais solis uz pakāpenisku vēsturiskās ēkas atjaunošanu. Piemērs pašvaldības atbalsta instrumentu efektivitātei.

→ atmodasdarzs.lv

Atmodas dārzs ir piemērs, kā Liepājas uzņēmēji ar pašvaldības atbalstu iedzīvina no centra nomaļākas teritorijas pilsētā. Dārza paviljona autori – “Archimobilis”, Gundars Vērpe. Foto – Ritvars Sproģis

4

Bērniem un
jauniešiem

“Skolnieks. Pētnieks. Pilsētnieks”

Projektu “Skolnieks. Pētnieks. Pilsētnieks” (SPP) kopš 2009. gada īsteno Latvijas Arhitektu savienības Jauno arhitektu apvienība ar mērķi izglītēt arhitektūras un pilsētvides jautājumos nākotnes arhitektūras lietotāju, pasūtītāju un likumdevēju. SPP ir izveidojis neformālu arhitektūras mācību kursu, ko var izmantot skolotāji, vecāki, uzņēmēji, apbūvētās vides pārmaiņu veicēji, valsts un pašvaldību speciālisti. Kopš 2017. gada SPP ir Starptautiskās Arhitektu savienības (UIA) izglītības programmas “Arhitektūra un bērni” biedrs. SPP ik gadu Latvijas Arhitektūras gada balvas laikā pasniedz bērnu žūrijas balvu “Zirnis” labākajam darbam Latvijas arhitektūrā.

→ [SPP aktualitātes un nodarbību kalendārs](#)

→ [SPP mācību kurss lejupielādei](#)

→ [UIA Architecture and Children](#)

“Skolnieks. Pētnieks. Pilsētnieks” darbnīca “Miga” sākumskolēniem Carnikavas pamatskolā 2022. gada 2. novembrī. Foto – Agnese Lāce

Pirmās vēlēšanas bērniem un jauniešiem Cēsīs

2022. gada 1. oktobrī, Saeimas vēlēšanu dienā, Cēsīs norisinājās pirmās vēlēšanas bērniem un jauniešiem – sabiedrības līdzdalības pasākums, kura laikā Cēsu bērni no bērnudārza vecuma līdz 12. klasei varēja balsot par risinājumiem Cēsu pilsētvidē. Katrai vecuma grupai bija savs balsošanas jautājums – bērnudārzu audzēkņi un pirmklasnieki balsoja par ziedu krāsu izvēli Maija parka rotaļu laukumā, 2. līdz 7. klašu skolēni izvēlējās rotaļu iekārtu Maija parkā, jaunieši no 8. līdz 12. klasei varēja atdot balsi par ūdens brīvkrāna uzstādīšanas vietām. Pirmās vēlēšanas bērniem un jauniešiem ir Cēsu novada pašvaldības pilotprojekts, kas izstrādātas sadarbībā ar Latvijas Mākslas akadēmijas Dizaina nodaļu un Centrālo vēlēšanu komisiju (CVK). Ideja par demokrātisko vērtību stiprināšanu, iesaistot procesā visjaunākos sabiedrības locekļus, pieder jaunajām dizainerēm Ullai Ozollapai un Beatrisei Lasmanei, kuras Latvijas Mākslas akadēmijas iniciatīvai “Dizains demokrātijai” izstrādāja priekšlikumu “Demokrātija sākas ģimenē”.

→ [Informācija CVK vietnē](#)

→ [Kampanas ideja un dizains](#)

Biļeteni

Vēlēšanas bērniem un jauniešiem
Cēsis, 2022. gada 1. oktobrī

Ejam vēlēt kopā

IZVĒLIES PUĶU DOBES ZIEDU KRĀSU MAIJA PARKA ROTAĻU LAUKUMĀ.

DZELTENA

VIOLETA

līdz 1. klasei

Vēlēšanas bērniem un jauniešiem
Cēsis, 2022. gada 1. oktobrī

Ejam vēlēt kopā

Vai vēlies, lai Maija parka iekārtu “Tazāns” nomaina pret šūpolēm?

Jā

Nē

2. - 7. klasei

Vēlēšanas bērniem un jauniešiem
Cēsis, 2022. gada 1. oktobrī

Ejam vēlēt kopā

Kur vēlies redzēt nākamo ūdens uzpildīšanas iekārtu?

Pie sporta kompleksa (Piebalgas iela 18, Cēsis)

Pie Kosmosa izziņas centra (Crušū iela 63, Cēsis)

8. - 12. klasei

Vēlēšanas bērniem un jauniešiem demokrātisko vērtību stiprināšanai.
Dizains – Ulla Ozollapa, Beatrise Lasmane, Ingūna Elere, Matīss Zvaigzne,
Gita Straustiņa (Latvijas Mākslas akadēmija)

“I Grew Up in a Blockhouse”

Projekts “I Grew Up in a Blockhouse” sākās ar Ievas Jakušas sociālā dizaina bakalaura darbu Eindhovenas Dizaina akadēmijā. Strādājot pie tāda paša nosaukuma publikācijas, autore meklēja kopīgo latviešu un krievu valodā runājošajās kopienās, izmantojot abu sociālo grupu bērnības pieredzi, uzaugot daudzstāvu daudzdzīvokļu namu pagalmos. Projekts ir jauniešu versija par aktuālo mikrorajonu tēmu un atgādinājums, ka tā joprojām ir bērnības rotaļu un citu agrīno sociālo pieredžu vieta bērniem un jauniešiem arī mūsdienās.

→ [Par grāmatu](#)

→ [Iesūti savu stāstu](#)

Ja esi uzaudzis blokmājā, dalies ar savām bērnības un skolas gadu atmiņām blockhouse.community vietnē.
Ekrānšāviņš – Ieva Jakuša

5

**Komunikācijas
pasākumi**

“Jaunā Eiropas Bauhaus” sarunu ekspresī

Lai nodrošinātu efektīvu un uz rezultātu vērstu starpinstitucionālu un starpdisciplināru sadarbību, tīklošanos un “Jaunā Eiropas Bauhaus” informācijas kampaņu, 2022. gadā Latvijas Arhitektu savienība uzsāka pasākumu sēriju “Jaunā Eiropas Bauhaus sarunu ekspresis”. Tiešsaistes un klātienē semināros tika pulcēti pašvaldību attīstības, izglītības un par arhitektūru atbildīgo iestāžu pārstāvji, arhitekti, pētnieki, NVO projektu īstenotāji un citas puses, lai ne tikai skaidrotu “Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeju ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam, bet arī uzzinātu par pašvaldību, universitāšu un NVO īstenotajiem projektiem un praksēm, pētījumiem un citām iniciatīvām. Sarunu ekspresu tiešais rezultāts ir veiksmīga pašvaldību un NVO līdzdalība “Jaunā Eiropas Bauhaus” atbalsta uzsaukumos, kā arī kļūstot par iniciatīvas oficiālajiem partneriem un draugiem. Pārrunātās tēmas: arhitektūra, dizains, pilsētvide, ainava, mājoklis, apritīga būvniecība, restaurācija, atjaunošana, transformācija, energoefektivitāte, ražošana, finansējums, mobilitāte, kultūras mantojums, padomju mantojums, IT, izglītība, agroekoloģija, tīra pārtika, apkaimes, sadarbība, iedzīvotāju iesaiste u.c.

→ [Aktuālā informācija par arhitektūras nozari un “Jauno Eiropas Bauhaus”](#)

“Jaunā Eiropas Bauhaus” sarunas 2022. gadā notika tiešsaistē un klātienē Liepājā, Ziemeļvidzemē, Rīgā un Daugavpilī. Foto – Ieva Zībārte

Latvijas Arhitektūras gada balva

Latvijas Arhitektūras gada balva ir augstākais apbalvojums arhitektūras jomā un ikgadējs labās prakses piemēru apzināšanas un arhitektūras diskusiju forums. Saskaņā ar izmaiņām nolikumā, izvērtējot 2022. gadā nacionālajai arhitektūras balvai pieteiktos darbus, tika ņemti vērā Davosas kvalitātes kritēriji, kas saskan arī ar “Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeju ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam.

→ latarh.lv/gada-balva-2022

2022. gada Latvijas Arhitektūras gada balvas ieguvēji un žūrija pēc ceremonijas Mežaparka Lielās estrādes Kokaru zālē.
Foto – Andrejs Stokins

Latvijas Dizaina gada balva

Latvijas Dizaina gada balva ir augstākais apbalvojums dizaina jomā. Balvai pieteiktos darbus izvērtē, ņemot vērā “Latvijas Dizaina stratēģijā 2022–2027” definētos dizaina jomas mērķus un rīcības virzienus, kā arī “Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeju ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam. Balva aktualizē dizaina, arhitektūras, komunikācijas un citu profesionāļu atbildību visdažādākajos kontekstos, tai skaitā vides, resursu izmantošanas, ieguldījumu valsts pārvaldes sniegto pakalpojumu efektivitātē un sabiedrības izglītošanā.

→ dizainabalva.lv/

Latvijas Dizaina gada balvas iesildīšanas vakars “Dizaina rudens” Laubes namā 2022. gada 10. novembrī. Foto – Toms Kalniņš

Sarunu festivāls “Lampa” Cēsīs

Sarunu festivāls “Lampa” ir izveidots, iedvesmojoties no līdzīgiem demokrātijas festivāliem Dānijā, Zviedrijā un Igaunijā, un piedāvā platformu divu dienu garumā Cēsu pils parkā uzbūvētajās skatuvēs. Festivāla centrā vienmēr ir ilgtspējīgas vides un sabiedrības jautājumi, arī sarunas par arhitektūru un dizainu. 2022. gadā “Lampa” piedāvāja sarunas par klimatnetrālu mājokli un pilsētām, “Jauno Eiropas Bauhaus”, arhitektūras mantojumu, tehnoloģijām, mobilitāti un pilsētu zīmološanu. Daļa sarunu notika uz *zero-waste* skatuves “Misija”, kuras autori ir “NOMAD architects”.

→ festivalslampa.lv/lv

Sarunu festivāla “Lampa” *zero-waste* skatuve “Misija” kā platforma sarunām par bezatkritumu dzīvi un uzņēmējdarbību. Skatuves autori – “NOMAD architects”. Foto – Tanja Klaus

Eiropas Kultūras galvaspilsēta 2027

2022. gadā norisinājās pēdējās kārtas sacensība par 2027. gada Eiropas Kultūras galvaspilsētas (EKG) titulu, kurā piedalījās Liepāja, Valmiera un Rīga. Ar devīzi “(ne)miers” par uzvarētāju kļuva Liepāja, programmā piedāvājot plašu skatu uz visu Dienvidkurzemes novadu, iedzīvotāju iesaisti, radošo industriju un IT attīstības pasākumus. Arī Daugavpils programma “Lingua Franca” un Valmieras “Dinamiskā pilsēta” iekļāva ilgtspējīgus projektus vietu un kopienu transformācijai, vietrades pasākumus plašākā reģionā, apkārtnes muižu apzināšanu. Viena no pamanītākajām aktivitātēm – laikmetīgās mākslas telpa Valmieras “Kurtuve” bijušajā katlumājā. Daugavpils kultūras galvaspilsētai piedāvātās idejas turpinās projekts “Cita Daugavpils”.

→ [Daugavpils iniciatīvu turpinājums projektā “Cita Daugavpils”](#)

→ [Laikmetīgās mākslas telpa “Kurtuve” Valmierā](#)

→ [Liepāja - oficiālā EKG 2027](#)

Latvijas dizaina forums FOLD

2013. gadā, apvienojoties vairākiem dizaineru un arhitektu pašiniciatīvas medijiem, ar Kultūras ministrijas finansiālo atbalstu Latvijas dizaina forums FOLD izaudzis par vadošo mediju un ceļvedi Latvijas radošajās industrijās. 2022. gadā platforma nodrošināja “Jaunā Eiropas Bauhaus” informācijas izplatīšanu, publicējot rakstus par aktuālajiem projektiem, ilgtspēju, iedzīvotāju iesaisti, pilsētvidi un citām tēmām.

→ fold.lv

“Kāpēc dizains? No karotes līdz pilsētvidei”

Dizainam, arhitektūrai un pilsētvidei veltīta Latvijas radio programma.

→ [Noklausies radio ierakstus](#)

“Ielas garumā”

Iecienīts Latvijas TV raidījums, kas izzina Latviju caur ielu un ēku stāstiem, savienojot pagātnes mantojumu ar tagadni un nākotnes iecerēm.

→ [Noskaties raidījumu ierakstus](#)

Latvijas Arhitektu savienības komunikācijas kanāli

→ [Aktuālā informācija par arhitektūras nozari un “Jauno Eiropas Bauhaus”](#)

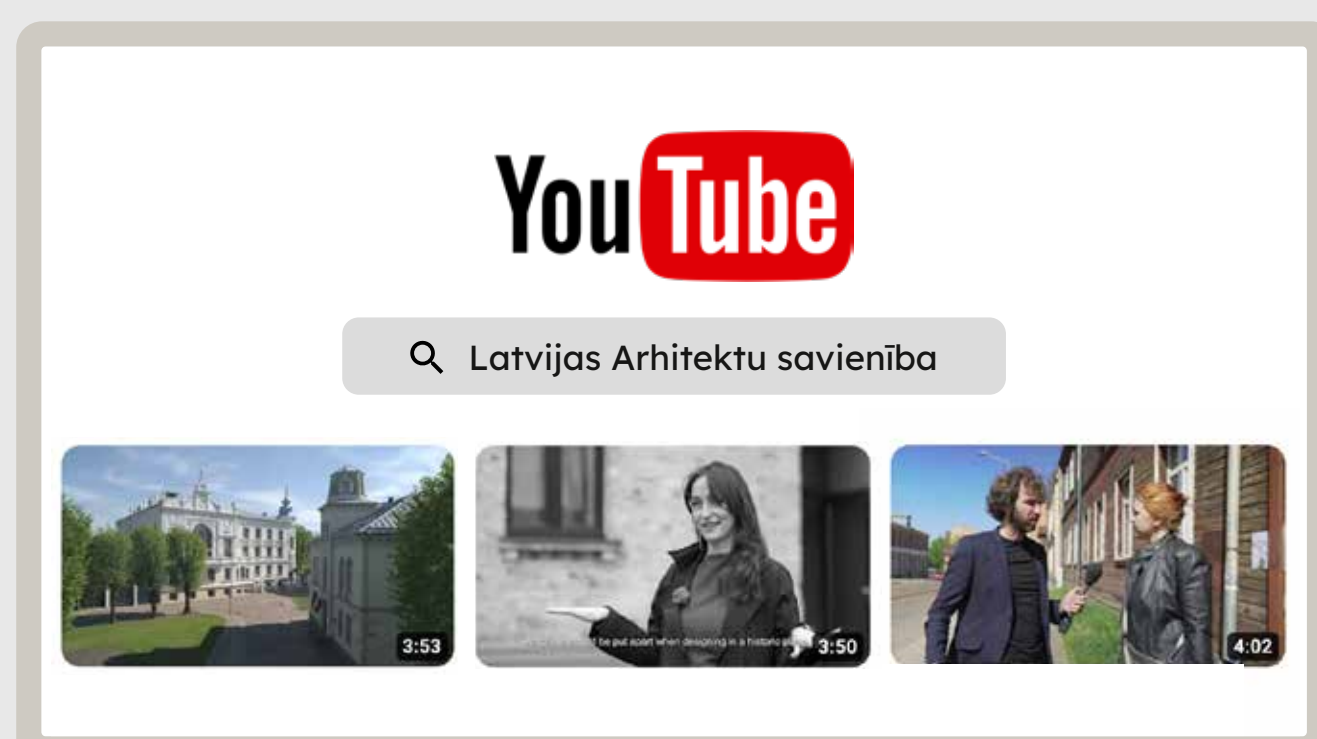
→ [Ikmēneša ziņu vēstkopa “LANA”](#)

→ [instagram.com/latarh/](https://www.instagram.com/latarh/)

→ [youtube.com/@latvijasarhitektusavieniba](https://www.youtube.com/@latvijasarhitektusavieniba)

→ [facebook.com/latarh](https://www.facebook.com/latarh)

→ twitter.com/arhlat

“Jaunā Eiropas Bauhaus” pieeja ilgtspējai, iekļaušanai un skaistumam
Sastādītāja un teksta autore Ieva Zībārte
Korektore Lilita Vaingārdnere
Dizainere Karola Rubene

Digitāls izdevums
ISBN 978-9934-23-825-3

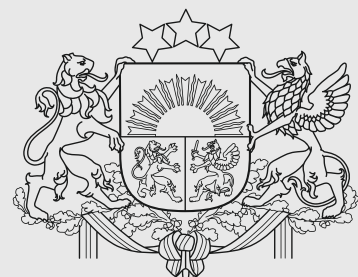
© Latvijas Arhitektu savienība, 2023

Latvijas Arhitektu savienība
Torņa iela 11, Rīga, LV-1050
+371 20028097
latarh@latarh.lv

Pārskats izdots saskaņā ar līgumu Nr. 2.5-11-224 “Par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu arhitektūras jomā”, kas noslēgts starp Kultūras ministriju un Latvijas Arhitektu savienību.

**Latvijas
Arhitektu
savienība**

Kultūras ministrija

New European Bauhaus
beautiful | sustainable | together

Uz vāka – Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja projekts “Asinsrites atjaunošana”.
Arhitekti – “Brigita Bula arhitekti”. Foto – Reinis Hofmanis